

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצול/ת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

את השאלון המלא נא לשלוח לדוא"ל: ledorot@pmo.gov.il פרטים נוספים ושאלות בטלפון כוכבית 8840*

נא למלא את הפרטים האישיים בנספח ולאשר בחתימתכם את פרסום הסיפור באתר.

יש לשלוח את הנספח בדואר: ת.ד. 2512 מגדלי ויטה בני ברק 5112401 או בפקס: 02-5605034

ניתן לסרוק את הנספח ולהעבירו בדוא"ל בצמוד לשאלון.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: פורטמן	שם פרטי: צביה
---------------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: קוזקרוב	בלועזית KOZOKARU	שם נעורים: צילי
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: צילי	בלועזית TZILI	מין: נ
מקום לידה (ישוב, מחוז): רדוקני	בלועזית Raducaneni	ארץ לידה: ROMANIA
שם פרטי של האב: לופו	שם פרטי ושם נעורים של האם: בתייה	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: YASH ROMANIA	בלועזית ROMANIA	ארץ המגורים:
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): ROMANIA		
האם היית בגטאות? אילו ומתי?		
האם היית במחנות? אילו ומתי?		
מקום השחרור: ישראל רומניה	תאריך השחרור: 1945	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?	לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? ישראל רומניה	
מקומות/מחנות בדרך לארץ:	שנת עליה: 1961	שם האנייה (אם עלה בדרך הים):

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בספטמבר 1933 בעיר רדוקני רומניה לאבא ולופו ואמא בתיה, הייתי ילד חמישי במשפחה כשלפניי היו כבר 2 אחים ושתי אחיות, אבא היה חנווני הייתה לו חנות מכולת בקוזן, ומאחר והיה בדרכים רוב הזמן, היה ממעט להיות בבית ולכן אמא הייתה הדמות המרכזית בבית, רדוקני היא עיירה קטנה מאוד עם מעט יהודים, היו לנו מעט קרובי משפחה, כולל דודה אחת עם 2 תאומות שאיננו יודעים עד היום מה עלה בגורלם, חיינו חיים טובים וסבירים.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחותרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אוווקאציה למרכז ברית המועצות):

ב1939 הייתי בת 6, התחילו לנשוב רוחות המלחמה, הגרמנים התחילו לכבוש עוד ועוד מחוזות ברומניה, המקומיים התחילו לזרוק לעבר בתי היהודים אבנים בלילות, היינו ילדים קטנים והסבירו לנו לא לבכות ולא לפחד, התחלנו מאוד לסבול לא יכולנו לצאת לרחובות, אבא החליט שהגיע הזמן לעזוב את המקום, אבא שכר עגלה עם סוס, זה היה באמצע הלילה יצאנו עם הפיגמות בעירום ובחוסר כול, העיקר לברוח מהמקום הגרוע בו שהינו, זה היה לילה קר מאוד, הגענו באותו לילה לעיירה קטנה ושמה בקאו, שם נכנסנו לנוח לכמה שעות באיזשהו בית ספר להעביר את הלילה, ולמחרת בבוקר המשכנו לעיר הגדולה יאש, העגלון שהוביל את העגלה עשה מאמצים כבירים ללכת בדרך ארוכה ומפותלת ולא בדרך הישרה כדי שלא יגלו אותנו.

הגענו לעיר יאש, שם פגשנו את דודתי, אחותה של אמא, מצבה היה מצויין, היא הייתה מבוססת, בית גדול ומסודר היא הייתה נשואה עם 4 ילדים, היא אירחה אותנו בביתה, כך שהיינו יחד 14 איש, הסתדרנו למרות הצפיפות. ב1940 כשנה לאחר שהות שלנו שם, כבשו הגרמנים את יאש, הגרמנים עברו בית בית כדי לעשות סלקציות, ובראש ובראשונה את הגברים, אבא חפר בבית כמין בונקר קטן מתחת לאמבטיה ולשם הכניס את אחותי הגדולה ושני אחי הגדולים, אותי לא הכניסו בפנים משום שהייתי ילדה חולנית וכן הייתי קטנה מאוד, וכיסו את פתח הבונקר בדופן של ארון כבד, מפעם לפעם אימא הייתה מכניסה להם אוכל, והם שתו מהמים של האמבטיה.

אבא חזר לרדוקני הביתה כדי לקחת דברים מהדירה משום שלא היה ברשותנו כל, שם תפסו אותנו הרומנים לעבודות פרך, כך שהוא לא חזר אלינו במשך ארבע שנים עד סוף המלחמה, אנחנו חשבנו בכל שנות המלחמה שהוא בכלל נהרג, כך שאימא נשארה לבד לבד מלבד עזרה קטנה מאחותי הגדולה. אמא החלה לייצר נעליים מעור מיוחד, ומוכרת למקומיים, כך שהתחלנו קצת להרוויח כדי שיהיה לנו לאכול. הרומנים עושי דברם של הגרמנים התנהגו בנו בצורה גרועה, והסטודנטים הנוצרים הרומנים עשו בנו שמות, גזלו, חמסו, ואנסו בנות יהודיות כל הזמן, בפרט בזמן שהם היו שיכורים.

לא אשכח כשהייתי בת 10, ביאש הייתה תעלת מים גדולה שעברה לידנו, ראיתי שהרומנים לוקחים כמה גברים יורים בהם ומשליכים את גופותיהם למים, זה זיכרון כואב שנשאר לי עד היום, המים נהפכו לצבע אדום, מבהיל. הנוצרים המקומיים כיבדו את אימי ודודתי, וזאת עקב זה שאימא ייצרה נעליים משובחות, זה נתן לנו קצת מרחב מחיה, ומזון.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

ב1945 הייתי כבר בת 12, נסתיימה המלחמה, שכרנו בית אחר, עזבנו את בית הדודה, אבא חזר מעבודת הפרך הביתה, היה בכי של אושר, הרי לא האמנו שאבא בכלל חי, אבא לקח את 2 אחיי הגדולים כדי לעזור לו במסחר, הוא עסק במכירת מוצרי יד 2, ואמא המשיכה בייצור הנעליים, אני התחלתי ללמוד בבית הספר להשלים חומר לימודי ילדות, ובמקביל עבדתי בבית חרושת לחולצות גברים, שם הייתי תופרת בקבלנות, אני הייתי מותשת נפשית ולקיתי במחלות עצבים מפעם לפעם כתוצאה

מהמלחמה, ועל כן אושפזתי כמה וכמה פעמים במשך השנים בבית חולים לחולי נפש.

לא הצלחתי לסיים בית ספר ראוי בגלל הבעיות הנפשיות שלקיתי בהם, כך שבגיל 15 הפסקתי ללמוד, ועבדתי גם בבית החרושת וגם בבתיים פרטיים בניקיון, עבדתי בעבודות מזדמנות, אמא הייתה בת 40 וחלתה במחלת מעיים, וסבלה סבל רב, לאחר כשנתיים נפטרה, אני הייתי בת 18, היה לי מאוד מאוד קשה, אהבתי אותה אהבת נפש היא הייתה כל כולה למען הילדים.

התחלתי במקביל להתחבר בתנועת דרור איחוד הציונית, שם פגשתי את בעלי משה, זה היה חברי הראשון, התאהבתי בו במבט ראשון, הוא היה אהבה גדולה מאוד בשבילי, יצאתי איתו כשמונה שנים, ובגיל 26 התחתנו ביאש רומניה, בשנת 1958. נולדה לי בן ראשון אריה בשנת 1959 ברומניה, התחלנו להגיש בקשות כדי לעלות לישראל, וב1961 קיבלו אישור עליה.

נא ספרי על חייר בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

באוגוסט 1961, נסענו ברכבת לאיטליה, ושם נסענו עם האוניה שאינני זוכרת את שמה, אך זכור לי שהיא הייתה צפופה עם אנשים, הרגשתי זוועה כל הנסיעה. הגענו לשער העלייה בחיפה, שלחו אותנו לאדרת, לצריפים, המקום לא היה נוח ולא רציתי להישאר שם, מייד בהגיע הבוקר, נסענו עם אוטובוס לראשון לציון לאח של בעלי, התגוררנו לילה אחד אצלו בבית, ובמשך הלילה הזה גילה לנו אח של בעלי כי אחי היגיע גם כן ברומניה לישראל לפני כמה חודשים וכי הוא מתגורר בבית ים, מייד נסענו אליו באותו היום, היה מרגש מאוד לפגוש אותו, התגוררנו במשך כשנה בבית חמותו ביפו שנסעה לפגוש את משפחתה בבולגריה.

בעלי התחיל לעבוד באינסטלציה, וביוב, התחלנו להרוויח קצת כסף, ולאחר השנה שהתגוררנו ביפו, עברנו לדימונה לאח נוסף של בעלי שהיגיע מרומניה ולא היה לו ילדים, התגוררנו אצלו כשנה וחצי עד שבעלי מצא עבודה באינסטלציה. המצב השתפר עם הזמן, שכרנו בית בדימונה מעמיגור, התגוררנו שם כחמש שנים, עד שהתחלנו להרוויח משכורת גדולה יותר וכך קנינו בית גדול ויפה יותר, נולד לנו ילד נוסף, מיכאל ב1971. עזבנו את דימונה לאשדוד משום ששתי אחיותיי גרו בעיר זו כיום יש לי 2 בנים וששה נכדים.

ראיון: הילה פבר, אשדוד, מרץ 2014